مەکری یەکگرتوو لە کوێی میتۆدەکەیدایە

نومایانی دەستەواژە رەمزییەکانو شاردنەوەی راستییەکانی ئەزموونی ئێستاو رابردوو

ماجید خەلیل

بەشی دووەم و کۆتایی

هەمیشە ئەوژمی سەلەفی لەبەرامبەر میتۆدە ئیخوانییەکاندا و لەئەواوی لقو پەلەکانیان لەدنیای ئیسلامدا گلەییەکی جدی دەکەن، بەرادەیەک دەیگەیەننە ئاستێک دەستبەرن بۆ ناتەبایی تەوحیدو عەقیدەیان لەگەڵ پرەنسیپە سەرەکییەکانی ئاینی ئیسلامو ئەهلی سوننەو جەماعەتدا. ئەوان لەبەرامبەر ناوەڕۆکی میتۆدیان لەگەڵ راستییەکانی کاری سیاسییان بەم جۆرە پێناسەی ئیخوان دەکەن:» ئیخوانەکان کۆمەڵەیەکی پراگماتیکی و میکاڤیلیانەن و وتەکانو دەقەکانی میتۆدیان دەربڕی قەناعەتی دروستییان نییەو بەکاوەخۆ تەنازول لە بیروباوەڕەکانیان دەکەن، بۆ مەبەستی ئامانجە سیاسییەکانیان».

بنەماسەرەکییەکانی میتۆدی یەکگرتووی ئیسلامیو ئامانجو میکانیزمی کاریان، سەبارەت بە پرسە نەتەوەییو کۆمەڵایەتیو ئاینیو سیاسییەکانیان بەبەراورد بە ئەزموونی کاری سیاسییان لە رابردو و ئێستادا، دروست راستیی ئەو گلەو گازاندە جدیەی سەلەفییەکان پیشاندەدات.

یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان
K. I. U.
ئازادی - دادپەروەری - برایەتی

بەڵام سەلەفییەکان لە سۆنگەیەکەوە ناتەبان لەگەڵ مێژوودی ئیخوان یان یەکگرتوودا، راستییە زانستییەکانی لێکۆڵەرێکی جدیش بەجۆرێکی دی ناکۆکە لەگەڵ بنەما سەرەکییەکانی مێژوودی یەکگرتوودا. لەبەشی یەکەمی ئەم لێکۆڵینەوەیەدا لەمەڕ مێژوودی یەکگرتووی ئیسلامی گەلێ کەسرو کەمی لە روانگە نەتەوەیی‌و جوگرافییەکەی نەهجی یەکگرتوودا خرایە روو. لێرەیشدا بەوردی شیکاری گەلێ خاڵی پەیوەست بە خۆلێڵکردنی سیاسیانەی یەکگرتوو دەخەینە ڕوو، کە لە بنەماسەرەکییەکانی یەکگرتوو، مێژوودی کاری یەکگرتوو، ئامانجەکانی ئەم هێزە سیاسییەدا رەچاوکراون.

بە خوێندنەوەیەکی گشتی ئێدەگەین کە مێژوودی یەکگرتوو نابەرابەرییەکی تێدایە لە روانگەی واقیعی بوونی یەکگرتوو وەک هێزێکی سنووورداری گچکە، لەگەڵ روانگەگەلێکی زل‌و گەورە، کە دروست لە مێژوودی کۆمەڵە وڵاتێکی گەورە دەکات، نەک لە هێزێکی سیاسی‌و گچکەی سنووردار لە هەرێمێکدا.

هەمیشە مێژوودی پارتە رادیکاڵ‌و راستەکان تایبەتمەندییان لەوەدا بووە، کە لە رواڵەتدا نومایانی پرسگەلێکی ناتاشنایان کردووە بەواقیعی کاری سیاسی‌و کۆمەڵایەتی ئەو ژینگەیەی کە تێیدا پەلوپۆیان داکوتاوە. بەجۆرێکی دی مێژوودی پارتەکان لە دونیای سێدا، هەستێک نابەخشێتە لێکۆڵەر کە جیاوازی بکات لەنێوان سەنگ‌و قورسایی پارتێک بۆ یەکێکی دی، واتە مێژوودی پارتەکان هاو واتا نییە لەگەڵ واقیعی پارتەکەدا. ئەم پۆلێنبەندی‌و ئەو ئاماژەدانە بە بوارە فیکری‌و رۆشنبیری‌و سیاسییەکان، لەسەر ئاستی کوردستان‌و ئێراق‌و دنیا لە مێژوودی یەکگرتوودا، دروست مێژوودی واقیعی هێزێک نییە، کە لە کۆی سەدان کورسی پەرلەمانی عێراق، دارای چەند کورسییەک بێت کە پەنجەی دەست دەژمێردرێن.

لەبەرئەوە بەپلەی سەرەکی مێژوودی یەکگرتوو لە رووی واقیعییەوە دوورەو لە بەندوو بنەماکانیدا جۆرێک لە دارِشتنی تەعبیرو خەیاڵ زاڵەو سیاسەت تەجێندایەکی دیارە لە راستی‌و دروستی کۆی ئەو ئامانجەدا کە دەیخەنە ڕوو.

یەکەم : بنەما سەرەکییەکانی یەکگرتوو:

● سەرەتا لەبنەماکانی یەکگرتوودا بەدروستی دانێکی ئاینی دەبینین لە کۆی هەموو بنەما سەرەکییەکانی یەکگرتوودا، وەلێ لە خوێندنەوە بۆ هەریەکەیان داوێکی سیاسیی کە تەعبیرە لە تەجێندای کاری یەکگرتوو بەدیدەکرێت. بۆ نموونە لە کۆی 24 بنەمای سەرەکی مێژوودی یەکگرتوودا، وەک پارتێکی سیاسی هەمیشە ئاماژەدانێک بۆ ئاینی ئیسلامکراوە. ئەوە لەکاتێکدا یەکگرتوو لە پێناسەی خۆیدا ئیسلام تەنها وەک دیدێک دەبینێت و پێیوایە کە:»

حزبێکی ئیسلاحی نیشتمانییە، ئێدەکۆشێت لەپێناو چارەسەرکردنی کێشە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابوری و رۆشنبیریەکانی کۆمەڵگە لە دیدێکی ئیسلامیەوە « سەرەتا هەڵەی کوشندە لەم پێناسە حزبیەی یەکگرتوودا گرێدراوە بە کۆڵەکەی سەرەکی کێشەی کوردەوە، دوئریش نابەرابەر دەبێت لەگەڵ بنەما سەرەکییەکاندا. هەڵەی کوشندە لەوەدایە، کە پێناسە حزبییەکەی یەکگرتوو کێشەی نەتەوەیی کوردیی نەخستووەتە

سەردێڕەکەیەوە، چارەسەری کێشەی رۆشنبیری‌و سیاسی‌و ئابوریی ناکاتە گرفتێکی نەتەوەیی. بەدرێژایی حەفتاکان ئیسماعیل بێشکچی کۆمەڵناسی گەورەی تورک لە نوسینە سۆسیۆ سیاسییەکانیدا جەختی لەوە کردەوە، کە ئەجێندای چارەسەریی گرفتی کورد نایەتەدی تا هەوڵی میریی‌و رژێمەسیاسییەکانی تورکیا دان نەنێن بەکێشەیەکی نەتەوەیدا. ئەوان لە لێبووردنی گشتی حەفتاوچوارەوەو لەسەروبەندی بەرنامە ریفۆرمئامێزە پێشنیارکراوەکانی چەپی ناوەندی بوڵند ئەجەویدەوە، باسیان لە گرفتی ئابوری‌و سیاسی‌و رۆشنبیریی لە باشوری رۆژهەلاتی ئاسیادا دەکرد. ئەنانەت لە دەستووری 1961 دا شوێنیان کردبوویەوە. وەلێ لە رەوشێکی تاریکی وەک تورکیادا، تاریکاییەکە بەشی گەورەی لەوەدا بوو، کە دۆزی کورد وەک دۆزی نەتەوە سەیر نەدەکرا، بەڵکو وەک گرفتی کەمی خزمەتگوزاری‌و ئابوری‌و کەسری رۆشنبیری تەماشا دەکرا. کەچی یەکگرتویش دروست ئەم گرفتە دان پیانانێت‌و دروست خۆی لەتەسڵی دۆزی کورد ناگەیەنێت.

بەچاوخشاندن بەمیتۆدی تەواوی پارتە لائیک‌و ئیسلامییەکانی کوردستاندا بەچەپەکانیشەوە، وشەی نەتەوە لەپێناسەدا هێنراوەو گرفتی کورد وەک گرفتێکی نەتەوەیی کە نومایانە. وەلێ یەکگرتوو یان بەنەزانی کێ‌و مێ شوێن پێناسەی نەهجی ئیخوانی کەوتوون ،جیاواز لە لقەکانی تری ئیخوان تایبەتمەندی خۆیان نەپاراستووە. بۆنموونە کۆنگرەی یەمەنی بۆ چاکسازی کە درێژبوونەوەی لقێکی ئیخوانە لەیەمەن‌و یەکەم بارەگای سەرەکیان لەو وڵاتە 1991 دامەزراوە، لەسەردەستی کۆچکردو عەبدوڵڵای کوڕی حوسەینی ئەحمەر. رێک لە پێناسەیاندا ئامانجی یەکگرتوویی یەمەن‌و نەتەوەی یەمەنی خستووەتە پێشچاو وەک نەتەوەیەک . بەم جۆرە ئێدەگەین ئەوان نەتەوەییانە ئیخوان بەیەمەنی دەکەن‌و یەکگرتوویش لە شوناسیدا ئیسلامە کلاسیکی‌و سروشتییەکەی کوردەواری بەعەرەبی دەکات. ئەگەرێکی تر لە غیابی پەی نەبردن بەدۆزی کورد لە شوناسی یەکگرتوودا، خۆلێلادانێکی پێوەدیارەو زێدەتر لە راستییەوە نزیکە. ئەویش خۆی لە ئەجێندای یەکگرتوودا دەبینێتەوە، کە بەفعلی ئەجێندایەکی نەتەوەیی نییە. هەر بۆیە تەنها پارتێکی نەتەوەیی ناعەرەبە، کە شوێن ئاجی بابردووی ئیخوان کەوتووە. ئەوە بۆخۆی راستییەکی نەشاراوەیە، هەر بۆیە هەرچەند پارتێکی ئیسلامییە هاوکات خۆی لە نەخشی تایبەتمەندیی ئاینیش لاداوەو وەک چۆن دۆزی نەتەوەیی نێونابات، بەڵکو لەپێناسەیدا هەوڵی چارەسەری گرفتە ئابوری‌و رۆشنبیری‌و سیاسییەکانی ناوبردووە لەدیدی ئیسلامیدا، وەلێ ناوی چارەی گرفتی ئاینی نەبردووەو ساچاوە بەو بەشەی کە عەرەب داویەتی.

> تەنها پارتێکی نەتەوەیی ناعەرەبە، کە شوێن ئاجی بابردووی ئیخوان کەوتووە. ئەوە بۆخۆی راستییەکی نەشاراوەیە، هەر بۆیە هەرچەند پارتێکی ئیسلامییە هاوکات خۆی لە نەخشی تایبەتمەندیی ئاینیش لاداوەو وەک چۆن دۆزی نەتەوەیی نێونابات

چون گرفتی ئاینی کورد وابەستەیە بەتایبەتمەندییە کوردییەکەیەوە، کە دیسانەوە سەر بە بەهانەتەوەییەکەیە. تەریقەتەکانی کورد قادری‌و نەقشبەندی و تیجانی‌و سلێمانی هەڵقوڵاوی سیحری سروشتی کوردستانن. ئەو تایبەتمەندییە عەلی ئیلاهی‌و کاکەیی‌و یەزیدی‌و شیعەی فەیلی لەدەورو خولی خۆی کۆکردووەتەوە. هەمیشە نەزمی عەرەبی بە شۆسیال عەرەبییەکانەوە ئاعروبەو ئیسلامییە سیاسییەکانی دونیای عەرەبی حازر بەدەستبوون تا تایبەتمەندی ئاینی نەتەوە ناعەرەبەکان بکوژن، هەر بۆیە گرفتێکی دیاری نەتەوەیی کوردیش دووبارە دۆزی ئاینی‌و سروشتی ئاینی کوردبوو، کە دووبارە دەوویسترا لەنێو ببرێت، هەربۆیە لەهەمان ئەجێنداوە ئیسلامییە سیاسییەکان گۆڕی شێخانی تەریقەتیان لەهەوراماندا دەردەهێناو لەپیرۆزییەکانی وانیان کەمدەکردەوە. یەکگرتوو لە بنەما سەرەکییەکانیدا زۆر رۆچووە بەهەندێک لەچەمکو واتادا، بەشێوەیەک کە لە گرنگی ئەو چەمکانەی کەمکردووەتەوە.

بۆنموونە نوسراوە کە:» ئیسلاح دیدێکی دیاریکراوە بۆ کاری سیاسی

و بەڕێوەبردنی کۆمەڵگەو گۆڕانی ئاشتی خوازانە. ئەم دەربڕینە لەگەڵ دۆزی نەتەوەیی کوردا نایەتەوە، چونکە لەهیچ ئەڤگەڕێکی نەتەوەیی گەلانی بندەستی دونیادا، دروشمی ئیسلاح ئامانجی سەرەکی نەبوو، بەڵکو گۆڕانی ڕیشەیی لەبەرامبەر دەسەڵاتو هێزی داگیرکەرو تۆتالیتارو ئاوانباردا ئاتاج دەخوازێت. ڕێبەری ڕۆحی هیند، مەهاتما غاندی کە دامەزرێنەری هزری ناتوندوتیژییە لە سیاسەتی نوێدا. هەمیشە دروشمەکانی دروشمی شۆڕش بوونە. لەبنەمایەکی تردا هاتووە:» کەلەپوور و مێژووی ئیسلامیی ئەزموونێکی مرۆیی سنووردارە بەکات و شوێن لە مێژوودا و ڕادەی سوود لێوەرگرتنی پەیوەستە بە ئاستی وەڵامدانەوەی بۆ پێداویستی و کێشەکانی سەردەم «. کەلەپوور، وابەستە نییە بەئاینەوە، دروست کەلەپوور ڕەنگڕێژی نەزمی نەتەوەییە. لێرەشدا یەکگرتوو دەستی بردووە بۆ بنەمایەکی هەڵە. ئەزموونو مێژووی ئیسلامیش بەدرێژایی مێژووی کورد ئامادەیی نەبوو. مێژووی سیاسی ئیسلام لە ئومەوییەکانەوە کورد لەمەتەرێزیاندا بووە. ئیدی لە ئەڤگەڕی خەواریجدا بووبێت، یان لە شعوبییەکاندا ئادەگاتە ڕاپەڕینی شێخەکان، کە دووبارە یان دژ بە وسمانی بوون یان سەفەویو ئەفشاری و قاجاری. ئەوانە نابنە ئەزموونو نابنە وەسیلەیەک بۆ کەڵک وەرگرتن، بەڵکو زیادەیەکی سەپێنراون لەمێژووی کوردا. لەبنەمایەکی دیکەدا یەکگرتوو بەتەواوی میتۆدەکەی هاوجوت دەکات، لەگەڵ میتۆدێکی هێزێکی ڕادیکاڵو ڕاستڕەوی توند، کە بازنەی کاری سیاسی تەنها لە مەرجەعێکدا دەبینێتەوە. بەدروستی مەترسی یەکگرتوو لەم بەندەدا بیانووی بۆ ناهێنرێتەوە کە دەڵێت:» شورا بەهایەکی باڵای ئیسلامە و جێبەجێبوونی لە ژیانی سیاسی هاوچەرخدا ، پەیوەستە بە سوود وەرگرتن لە میکانیزمی دیموکراسی وەک شێوازێکی عەمەلی بۆ گەیشتن بە بڕیارە حکومیەکان و هێنانەدی شەرعیەت و بەشداری سیاسی و دەستەبەرکردنی ئازادیەکان». دروست یەکگرتوو کاردەکات تا لەمیکانیزمی دیموکراسیدا شەریعەت بەدیبهێنێت. کەواتە دیموکراسی تەنها وەک وەسیلەو چەکێک تەماشادەکرێتو هێنادییەکانیش وەک ئامانجێک لە شەریعەتدایە. ڕاستەو ڕاست لێرەدا پێناسەی یەکگرتوو هەر لەخودی میتۆدەکەیدا حاشای لێدەکرێت کە ئیسلام وەک دیدێک تەماشادەکرێت. لەراستیدا دیدی ئیسلامی جیاوازە لە ئامانجی ئیسلامی، لەبەرئەوە ئەم نابەرابەرییە دیسانەوە حەشاردانێکەو بەس، لەئاکامی نەزانینەوە نییەو بەڵکو دەست تەنقەستە. چوون لە بەدیهێنانی شەریعەتدا لە دیدیی هەموو ئەڤگەرە سیاسییە ئیسلامییەکانەوە لەپێش هەمویانەوە لەدیدی مەودودوی حەسەن بەننای ڕێبەری هزرو هێزی ئیخوانییەوە دیدێکی دەوڵەتدارییەتی ئاینییە. کە دنیایەکی دوورە لەو نەمەتە سیاسییەی هێزێکی مەرجەع ئاینیی وەک دادو گەشە پێدان دەیخوازێتو دەیکات لەتورکیا، بەڵکو پوختو پاک ڕێگەی یەکگرتوو بردنەوەیە بۆ سەر ڕێگەی ئەو ئەیارە نەزم قاعیدیانەی کە لە دنیای عەرەبدا سەودا سەری خەلافەتو خەیاڵی ئەو ئەزموونە ئیسلامیەن، کە لەبەندی پێشوتردا

حەسەن بەننا

سەلاحەدین بەهادین

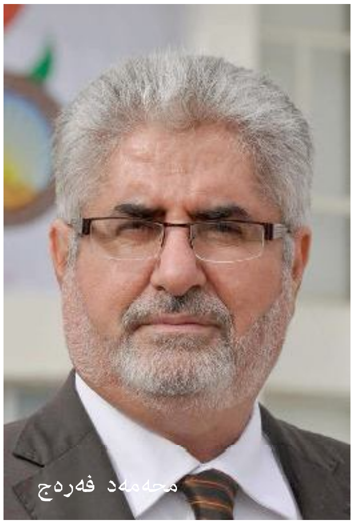
محەمەد فەرەج

باسمانکرد. هاوکات پێچەوانەی خودی بنەمای دوای ئەوە کە دەڵێت:» گەل سەرچاوەی دەسەڵاتەکانە و لەرێی نوێنەرە هەڵبژێردراوەکانییەوە و بە گوێرەی دەستوورێکی مەدەنی فەرمانڕەوایی بەسەر خۆیدا دەکات «، چونکە دەستوری مەدەنی لەچەمکی سیاسیدا یەکناگرێتەوە لەگەڵ ئامانجی هێزێک، کە بەدیهێنانی شەریعەت لە کەللەیدایە. هەر بۆیە لەم دوالیزمییەدا مەکری یەکگرتوو ئاشکراتر بەدیدەکرێت، چونکە ئەم نوسینانە لەمێژوی بزووتنەوەی ئیسلامی، یان کۆمەڵی ئیسلامیدا نیین. ئەوان دروست ئاماژەیان داوە پارتێکی ئیسلامین و سەرچاوەی هێزیان ئەهلی سونەت و جەماعەت و قورئان مەرجەعی یاساییانە. وەلێ لە مێژوی یەکگرتوودا دور ئانزیک نێوی قورئان نەبراوە، کەچی لێوان لێوە بەنێوی دیموکراسی و دەساوەدەستی دەسەڵات و دەستووری مەدەنی و ئازادی، بەڵام دوواجار ناراستەوخۆ هەموو ئەوانە دیلی بەدیهاتنی شەریعەت دەکات. هاوکات یەکگرتوو لە چەند بنەمایەکی تریدا، دێتە سەر باسی مەسەلەی ژن و وەک بنەمایەکی کاری حزبی ئاماژەی پێدەکات و دەڵێت:» خوای گەورە مافی ژیان و ئازادی و گەڕان بەشوێن بەختیاریدا بەهەموو مرۆڤێک بەخشیوە و بۆ هیچ کەس و هێزێ نیە لێی زەوت بکات»، هەروەها دەڵێت:» ئافرەت و پیاو دوو رەگەزی تەواوکاری یەکتر و لە ماف و کەرامەتدا یەکسان بەرەچاوکردنی تایبەتمەندییەکانەوە». یەکگرتوو لەبنەماکانیدا تەنها بەو جۆرە شاراوەییەو لەشێوەی دارشتنێکی وشکدا نێوی ئافرەتی بردووە. خاڵی سەرەکی لێرەدا ئەوەیە، کە یەکگرتوو زیاد لە نیوەی ئەندامەکانی خوشکانی ئیسلامین و لەنێو ئەواندا زێدەتر رێکخستنەکانی پەرە پێداوە. دیارە کە نەبوونی ئەم بنەمایە بۆخۆی مایەی یەکسانی ئەو دوو رەگەزە کەباسی دەکات، چوون تۆتۆماتیکی تێوبردنی ئافرەت لە یەک بەندا لە کۆی بیست و چوار بنەما. تایبەتکردن و پچوکردن یان جیاکردنەوەی دۆزی ژنە و داماڵینییەتی لەئەرک و مافە یاسایی و سیاسیەکانی دی کە لەبنەماکانی دیدا هەیە، هەربۆیە دەکرێت بڵێین مێژوی یەکگرتوو بەرامەیەکی پیاو سالاری پێوە دیارە و لەو سۆنگەیەوە ئافرەتی لە بنەمایەکدا شوێنکردووەتەوە. هاوکات غیابی لاوان و منداڵان و چین و توێژەکانی دی بۆنموونە قوتابیان لەبنەمای کاری یەکگرتوودا ئاماژەیان پێنەکراوە و باس نەکراون.

دووەم : ئامانجەکان.

یەکگرتوو گەلێ ئامانجی سیاسی و فەرهەنگی و ئابووری لەمێژووەکەیدا شوێنکردوونەوە. یەکگرتوو بەوردی زۆرێک لەبوارەکانی بەئامانج گرتووە. کە لەزۆربەیاندا دەستەواژەی هەوڵدان بۆ دەستەبەرکردنی ئامانجەکانی بەکارهێناوە، لەوانە فراوانکردنی رۆڵی مزگەوت و پاڵپشتی بانگخوازە ئیسلامییەکان و پەروەردەی ئیسلامی و زیادکردن و پاراستنی نەخشی خێزان، بەڵام ئەوەی ئامانجەکانی یەکگرتوو لەئامانجی پارتە سیاسییەکانی دی جودا دەکاتەوە، ئەوەیە کە یەکگرتوو بەهیچ جۆرێک تۆخنی هێز و هێمای سەربازی نەکەوتووە. ئەمەیش بۆ هەر پارتێکی دی مایەی نەنگییە، گەر ئاماژەی بەو پێویستییە نەکردبێت. لەپارتەکانی دیدا هەوڵدان بۆ راهێنانی میریی بەپرۆژەیان بە هاندان بۆ دروستکردنی سوپای نیشتیمانی، یاخود پێشمەرگە بۆ پاراستنی وڵات. ئامانجێکی لەپێشچاوگیراوە. زیادەرەوی یەکگرتوو لە باس و خواسی حیوارو لەیەکتر گەیشتندا ئەو هێزەی خستووەتە هەڵەوە. هەڵەیەک کەپاسەوانی سنوورەکان و رۆحی بەرگری و ئامادەیی خۆبەختکردنی لەهیچ ئامانج و بنەمایەکیدا باس نەکردووە، یاخود لەگەڵێک شوێندا ئاماژەی بەقوربانیانی کیمیاباران و ئەنفال داوە، وەلێ خۆی بواردووە لە خوێنی هەزاران شەهید، کە لەشۆڕشی کۆن و نوێدا، لەپێناو کوردستاندا رژاون و بەهیچ جۆرێک لە هەوڵەوە ئاکۆتایی پرۆگرامی یەکگرتوو نە وشەی پێشمەرگە نە وشەی سوپایەکی نیزامی، بە هەر دەستەواژەیەک بێت تێدانییە، بەڵکو لە گەلێ شوێندا گەر ناڕاستەوخۆ تێوی بردبن، چەمکی دەسەڵاتی بەکارهێناوە. دەسەڵاتیش بەدیوی بەرەیەکی دژ بە خەڵک، یاخود بازنەیەکی ئەودیو سیاسەت و خۆی

گۆڤارێکی فکری، فەلسەفییە، دوو مانگ جارێک دەردەچێت
ژمارە (٣٩) حوزەیرانی ٢٠١٣

نێوی بردووە.

سێهەم: میکانیزمی کاری یەکگرتوو

یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان لەمیکانیزمی کاریدا گەلێ کاری هێناوەتە بەرباس، کە دیسان جۆرێک ئێکەڵبوون لە هەڵەی ستراتیژی لەتەزمی کاریدا دیارە.

بۆنموونە لەم دووخاڵەدا یەکگرتوو هەڵەی ستراتیژی کردووە کە دەڵێت: بەشداریکردنی لە سەندیکا پیشەیی و ڕێکخراوەجەماوەریە تایبەتەکان بە گشت توێژە پیشەییەکان.

کردنەوەو دامەزراندن و پشتگیری کردنی دەزگاو پرۆژەی خێرخوازی و فێرکاری و هونەری و ڕۆشنبیری و وەرزشی

لەکاتێکدا یەکگرتوو لە ڕووی عەمەلییەوە نەهاتووە بڵێت دەزگا خێرخوازییەکان یان ڕێکخراوەجەماوەرییەکان تایبەتن بەیەکگرتوو. یەکگرتوو لەلایەکی دیکەوە ئاماژە بە برەودان بەمیدیای ئەهلی و سەربەخۆ دەدات، لەکاتێکدا ئەو میدیایەی ئەو هەڵی دەسوڕێنێت درووست ناوی حزبەکەی لەبانە، یاخود ڕەنگی ئەوی گرتووە. ئەو بانگەشەیەی یەکگرتوو لە مێژووەکەیدا بۆکاری سیاسی خۆی ئاماژەی پێدەکات بانگەشەیەکی دوالیزمانەیە. چوون یەکگرتوو بۆخۆی میدیایەکی حزبی هەیەو لەهەمانکاتدا میدیایەکی سێبەریش لەپشتیەوەیەتی‌و هیچ هاندانێکیشی بۆ میدیای ئەهلی نەبووەو نییە. کاری ڕێکخراوەیش لە ئەدەبیاتی یەکگرتوودا تەنها وابەستبوونە بەحیزبەوەو هیچ تۆڕێکی جەماوەریش لەدەرەوەی حزبدا بەجەماوەرنازانێت.

لەهەمانکاتدا دیارترین خاڵ یەکگرتوو

دیارترین خاڵ یەکگرتوو لەمێژووەکەیدا خۆی لێبواردووە پەیوەندیدارە بە خۆخەواندن لەئاست هێزو حزبە ئیسلامییەکان‌و برایەتی ئیسلامی کە لەپارتە ئیسلامییەکانی دیدا ئاماژە بەو پرسە سەرەکییە دراوە

لەمێژووەکەیدا خۆی لێبواردووە پەیوەندیدارە بە خۆخەواندن لەئاست هێزو حزبە ئیسلامییەکان‌و برایەتی ئیسلامی کە لەپارتە ئیسلامییەکانی دیدا ئاماژە دراوە بەو پرسە سەرەکییە، بەڵام لەمێژوی یەکگرتوودا نە ئاماژە بۆ هیچ ئەیارو ئەڤگەرێکی دینی دیاریکراو براوە، نە باس لە پارتێکی دیکەی ئیسلامی‌و میکانیزمی کاری هاوبەشی ئیسلامی کراوە. ئەو ڕەوشە نەکراوەتە ئامانج، نە وەک بنەمایەک یان مێژوێکی سیاسەتی یەکگرتوو باسکراوە. هاوکات بەدرێژایی مێژووەکە بازنەی کاری ئیسلامی تەنها لەیەکگرتوودا کورتکراوەتەوە، هەم وەک وجوود هەمیش وەک هزرو راستیی. چوون لە چەند جارئاماژە بە میانەڕەوی‌و هێوری کراوەو بە ڕێگەی دروست تێوزەدکراوەو ناراستەو خۆ، یاخود ئۆتۆماتیکی بەکارهێنانی چەمکی میانەڕەوی دیاریکردنی بازنەکەی دییە لەکاری سیاسییدا بەبازنەی توندرەوی. ئەم دیاریکردنە وەک بەرپرسێکی ڕاگەیاندنی کۆمەڵ دەڵێت هیچ جوودا نییە لەو تۆمەتبارکردنەی بەشێک لە سیکۆلارە نەتەوەییەکان کە ئێمە دەخەنە سەنگەری تیرۆرو توند رەوییەوە. یەکگرتووی ئیسلامی تەنانەت باسی پێکەوەیی‌و برایەتی لەتەک وڵاتانی دەوروبەری کردووە، یاخود لەگەڵ هێزو کەسایەتییەکانی تردا، بەڵام بەهیچ جۆرێک باس، یاخود دەمی لەنێوخۆ نەداوە. ئەوەیش ئەو راستییە پیشاندەدات، کە پرۆژەی حزبایەتی کردنی یەکگرتوو لە کوردستاندا پرۆژەیەکی نێوخۆیی نییەو زێدەتر دیدێکی دەرەکییە بۆ سیاسەتێکی لەم جۆرەی یەکگرتوو، هەربۆیە دەکرێت یەکگرتووی ئیسلامی نەک لەڕووی مێژوەوە کە ئیسلامییەکانی دی دەخوازن پێویستە ڕووە سیاسییەکەی زاڵ نەکات بەسەر ڕووە دینییەکەیدا، کە تەنها تاسەواری ئاین لەو نێوچانەی یەکگرتوو هەن، کە بۆنی سیاسەت‌و بەرژەوەندی دەدەن، بەڵکو پێویستە یەکگرتوو مێژووەکەی خۆی لەڕووی بنەما عەقیدەیی ئیمانییەکەوە راستبکاتەوە. ئەوە خواستی هێزە ئیسلامییەکانی نێو واقیعی کاری ئیسلامی کوردییە. خواستی زانستیانەیش لەوەدایە، کە مێژوی یەکگرتوو لێرە بنوسرێت‌و ڕەنگدانەوەی تێرەبێت‌و لەبەرامەی ڕۆمانسییەت‌و مەکری سیاسی خۆی بەدوور بگرێت، بەڵکو مێژوێک بنوسرێت، ڕێک مێژوی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان بێت..

پۆست ئیسلامیزم
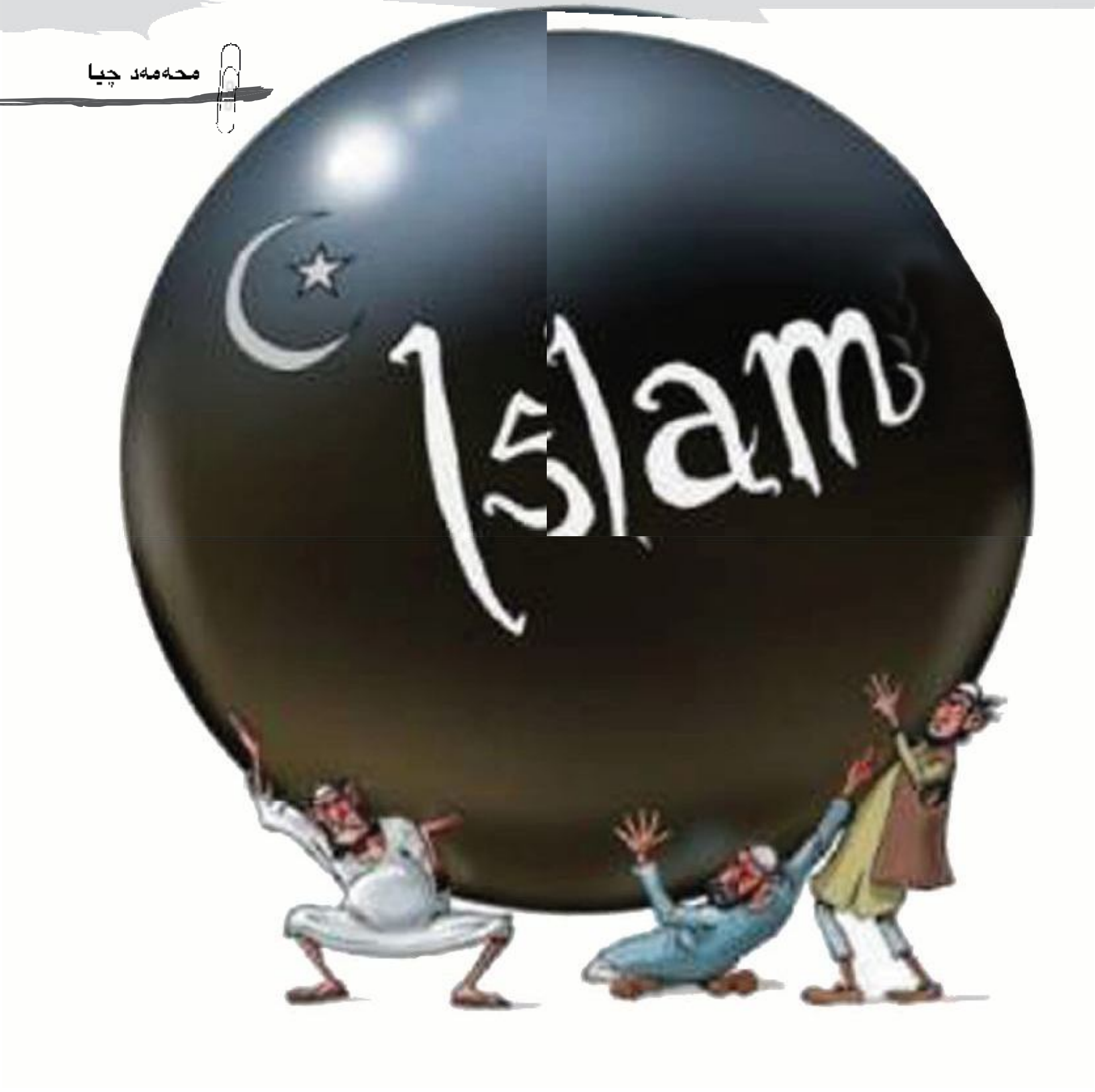
محەمەد چیا